

LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖ TARYBA

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2024-05-28 Nr. TTP-7

Vilnius

Posėdis įvyko 2024-05-28.

Posėdžio pirmininkas Arvydas Dambrauskas.

Posėdžio sekretorė Valda Prancukvienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Alminas Mačiulis – Vyriausybės kanclerio pavaduotojas, Aušra Gratulevičienė – Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės patarėja, Vytautas Šilinskas – socialinės apsaugos ir darbo viceministras, Vita Baliukevičienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vadovė, Ieva Valeškaite – ekonomikos ir inovacijų viceministrė, Mindaugas Liutvinskas – finansų viceministras, Titas Budreika – Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Viešosios politikos sprendimų ir duomenų analizės grupės vadovas.

Profesinių sąjungų atstovai: Inga Ruginienė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininkė, Kristina Krupavičienė – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkė, Ričardas Garuolis – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ pirmininkės pavaduotojas, Arvydas Dambrauskas – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos pirmininkas, Mantas Stanžys – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos teisininkas, Lietuvos kultūros darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkas, Dalia Jakutavičė – Lietuvos pramonės profesinių sąjungų federacijos pirmininkė, Artūras Černiauskas – Lietuvos geležinkelininkų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas, Aleksandras Posochovas – Lietuvos paslaugų sferos darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkas.

Darbdavių organizacijų atstovai: Rūta Skyrienė – asociacijos „Investors’ Forum“ vykdomoji direktorė, Aurelija Gabrielė Maldutyte – Lietuvos darbdavių konfederacijos viceprezidentė, Tomas Garuolis – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento direktorius, laikinai einantis generalinio direktoriaus pareigas, Emilis Ruželė – L. e. p. Lietuvos verslo konfederacijos generalinis direktorius, Daiva Macijauskė – Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento direktoriaus pavaduotoja, Romas Austinskas – Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais asociacijos LINAVA prezidentas, Giedrė Ražinskienė – Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacijos generalinė direktorė

Kiti asmenys: Ieva Kuodienė – Lietuvos Respublikos Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto biuro vedėja, Simonas Krėpšta – Lietuvos banko valdybos narys, Aurelijus Dabušinskas – Lietuvos banko Ekonomikos departamento direktorius, Vaiva Šečkutė – Lietuvos banko Ekonomikos departamento Makroekonomikos ir prognozavimo skyriaus vadovė, Ernestas Virbickas – Lietuvos banko Ekonomikos departamento direktoriaus patarėjas, Justina Zajankauskaitė – Lietuvos banko Ekonomikos departamento vyresnioji ekonomistė, Medeina Augustinavičienė – Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos narė, pirmininkės pavaduotoja, Sandra Vainutė – Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos Energetikos konkurencingumo grupės vyresnioji patarėja, Anastasija Skunčikaitė – Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – VERT) Elektros skyriaus vedėja, Ignas Kazakevičius – VERT Didmeninės rinkos skyriaus vedėjas, laikinai vykdamasis departamento direktoriaus funkcijas, Kristina Nemaniūtė-Gagė – Lietuvos verslo konfederacijos viceprezidentė, Rūta Vainienė – Lietuvos prekybos įmonių asociacijos direktorė, Povilas Drižas – Tarptautinio transporto ir logistikos aljanso generalinis sekretorius, Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Vilius Kriaučiūnas – Lietuvos verslo konfederacijos politikos patarėjas, Eivilė Čipkutė – Lietuvos bankų asociacijos prezidentė, Vytas Bučinskas – asociacijos „Linava“ viceprezidentas, Aušra Putk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patarėja, Rokas Keršys – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnysis patarėjas, Liudvika Gražulienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, Viktorija

Trachimovič – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Brigita Rudokienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo grupės patarėja, Ūla Urbaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo grupės patarėja, Indrė Lankelienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo grupės patarėja, Ona Stravinskaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio draudimo grupės patarėja, Rasa Šidagytė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo aplinkos skyriaus vyresnioji patarėja, Marija Varasimavičienė – Lietuvos metalistų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkė, Dovilė Juškevičienė – UAB „Iki Lietuva“ atstovė.

Darbotvarkė.

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

1. Dėl minimalios mėnesinės algos 2025-iems metams.
2. Dėl komercinių bankų piktnaudžiavimo stabdymo.
3. Dėl situacijos elektros energetikos sektoriuje ir elektros kainų (po 2024 m. vasario 27 d. Trišalės tarybos posėdžio).
4. Socialinio dialogo ir kolektyvinių sutarčių apžvalga.
5. Dėl kito Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio.

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Arvydas Dambrauskas, pradėdamas posėdį, pakvietė Trišalės tarybos narius birželio 4 d. prisijungti į organizuojamą susitikimą su Tarptautinio valiutos fondo atstovais, informacija apie kurį buvo pateikta anksčiau.

Inga Ruginienė informavo, kad Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija jau buvo susitikusi su TVF atstovais ir savo poziciją išdėstė, todėl nurodė, kad numatytame TVF ir Trišalės tarybos narių susitikime greičiausiai nedalyvaus. Išsakė nuomonę, kad gal reikėtų pasiūlyti, kad ateityje būtų rengiamas vienas bendras susitikimas, kad nereikėtų kelis kartus aptarinėti tų pačių klausimų.

NUTARTA. Pasikeista nuomonėmis, kad Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija greičiausiai nedalyvaus 2024 m. birželio 4 d. numatytame Tarptautinio valiutos fondo ir Lietuvos Respublikos trišalės tarybos atstovų susitikime.

1. SVARSTYTA. Dėl minimalios mėnesinės algos 2025-iems metams.

Aurelijus Dabušinskas, Lietuvos banko Ekonomikos departamento direktorius, pristatė skaidres „Lietuvos banko skaičiavimai dėl MMA dydžio 2025metams“ (*skaidrės pridedamos*). Pateikė darbo rinkos apžvalgą, akcentuodamas, kad Lietuvos demografinę raidą veikia vis dar palankios migracijos tendencijos, išlieka užimtų gyventojų skaičiaus metinis augimas, taip pat išlieka įtampa dėl darbuotojų trūkumo, o atlyginimų augimas tebėra spartus. Atkreipė dėmesį, kad tarp ekonominių veiklų ryškėja darbo užmokesčio augimo skirtumai, visiškai atsistatė dėl infliacijos šuolio sumažėjusi perkamoji galia. Kalbėjo, kad MMA nesikeičiant, mažiausiai uždirbančiųjų darbo užmokestis neauga arba auga mažiau nei bendra tendencija. Nurodė, kad asmenų, uždirbančių MMA ir mažiau, dalis per metus nepakito. Toliau pateikė Lietuvos banko minimalios mėnesinės algos skaičiavimus, priminė MMA nustatymo principus. Nurodė, kad, atsižvelgiant į Finansų ministerijos kovo mėn. VDU prognozę, MMA ir VDU santykis Lietuvoje 2024m. turėtų siekti 45,4 proc. Kalbėjo, kad, skaičiuojant pagal sutartą formulę, MMA 2025 metais turėtų būti 1069,52Eur, t.y. +145,52 Eur arba +15,7 %. Paaiškino, kad pagal formulę apskaičiuotą MMA padidinimą daugiausia lemtų nukrypimo nuo formulės korekcija. Toliau apžvelgdamas MMA įtaką pajamų nelygybei ir konkurencingumo klausimą sakė, kad MMA didėjimas turėjo svarbų vaidmenį mažinant darbo pajamų nelygybę 2010–2019 metais. Kalbėjo apie tai, kad didėja darbuotojams tenkanti pridėti-

nės vertės dalis, o konkurencingumo praradimo požymių nematyti. Apibendrinamas siūlymą dėl MMA dydžio nustatymo, pateikė Lietuvos banko pasiūlymą: priartėti prie siektino MMA ir VDU santykio per dvejus metus, pirmaisiais metais atotrūkį sumažinant bent per pusę. T. y. 2025 m. sausio mėn. MMA padidinti 10 proc. (+92,0 EUR) iki 1 016,0 Eur. Antras žingsnis – 2026 m. sausio mėn. MMA didinama 10,5 proc. (+106,95 EUR) ir siektų 1 123,0 Eur. MMA ir VDU santykis priartėtų prie 2025 m. siektino MMA ir VDU santykio Lietuvoje (50,0 %).

Aurelija Maldutytė pasitiksino, kaip skaičiuojamas MMA ir VDU santykis – su priedais ar be priedų.

Aurelijus Dabušinskas paaiškino, kad skaičiuojama atimant priedus.

Inga Ruginienė padėkojo Lietuvos banko atstovams už pranešimą ir skaidres bei pasitiksino dėl Lietuvos banko pasiūlymo MMA didinti iki 1070 Eur per dvejus metus, atkreipdama dėmesį į praradimus.

Aurelijus Dabušinskas atsakė, kad vienu kartu MMA didinti 15,7 proc. būtų rizikinga dėl konkurencingumo. Todėl ir siūloma Trišalėje taryboje aptarti tokią dvejų metų strategiją. Pabrėžė, kad šios formulės rezultatas lieka kaip orientyras.

Kristina Krupavičienė prašė pakomentuoti energetinių žaliavų kainų augimo įtaką įmonių konkurencingumui.

Ričardas Garuolis klausė, kodėl nebuvo pasirinktas variantas skaičiuojant santykį VDU imti su priedais, nes, anot jo, Darbo kodekse aiškiai nurodyta, kad darbo užmokestį sudaro visos darbuotojo pajamos gautos per mėnesį.

Aurelijus Dabušinskas atsakė dėl duomenų aiškumo. Pabrėžė, kad priedai, papildomos išmokos nėra garantuota duotybė, o MMA, dėl kurios bus nuspręsta, bus duotybė.

Tomas Garuolis klausė apie pramonės struktūros pokyčius dėl žaliavų kainų skirtumo. Taip pat klausė, kaip dabartinėje formulėje yra atsižvelgta į darbo našumo kriterijų.

Aurelijus Dabušinskas sakė, kad norint atsakyti į klausimą dėl žaliavų kainų skirtumo ir ekonomikos ar pramonės struktūros pokyčių, reikia rimto tyrimo. Pabrėždamas, kad direktyvoje minimi keturi kriterijai, orientuojamasi į VDU dinamiką.

Dalia Jakutavičė pasitiksino dėl Lietuvos banko siūlymo MMA dydį didinti per dvejus metus ir klausė apie 2,5 proc. skolos dingimą.

Aurelijus Dabušinskas atsakė, kad kompensavimas nėra siūlomas, nes 2026 metais santykis turėtų būti virš 50 proc. Siūlomas tarpinis variantas – atotrūkio sumažinimas palaipsniui, išvengiant per didelės rizikos.

Rūta Skyrienė pasisakė, kad reikia didinti Lietuvos produktyvumą. Klausė, ar produktyvumo dedamoji formulėje duotų tikslesnius argumentus MMA augimui.

Aurelijus Dabušinskas atsakė, kad Lietuvos banko ekspertų nuomone – ne. Produktivumo augimą ne taip lengva išmatuoti, ypač paslaugų sektoriuje ir viešajame sektoriuje. Būtų susidurta su rimtomis matavimo problemomis. Pabrėžė, kad ne MMA lemia spartų VDU augimą. Akcentavo, kad reikia pastebėti ir suvaldyti ekonomikos perkaitimo situaciją, bet MMA nėra tam skirtas instrumentas.

Kristina Krupavičienė klausė apie sektorius, kuriems MMA augimas turėtų didžiausią poveikį. Siūlytų išskirti sektorius, kuriuose galėtų kilti problemų ir dėl to atskirai kalbėti su darbdaviais. Sakė, kad riziką matanti vieninteliame viešojo maitinimo įstaigų sektoriui.

Aurelijus Dabušinskas kalbėjo, kad Lietuvos bankas siūlo MMA didinti dviem etapais, tačiau Trišalė taryba yra platforma, kurioje darbdaviai ir profesinės sąjungos gali sutarti ir kitokią didinimo eigą, pvz., pirmu etapu didinti daugiau, o 2026 metais didinti mažiau.

Arvydas Dambrauskas priminė, kad baigiasi klausimui skirtas laikas ir klausė Trišalės tarybos narių apie tolimesnę eigą.

Trišalės tarybos nariai pasiūlė toliau tęsti diskusijas, - šiame posėdyje nebuvo sutarta priimti sprendimo šiuo klausimu.

Ričardas Garuolis pasisakė apie MMA ir VDU santykį be mokesčių įvairiose ES šalyse.

Rūtos Vainienės nuomone, MMA didinimas yra labai neefektyvus pajamų nelygybės sumažinimo instrumentas, įtakojantis tik 1/3 gavėjų. Taip pat pasisakė apie MMA didinimo ir Lietuvos konkurencingumo gilesnę analizę.

Tomo Garuolio nuomone, reikia matuoti našumą ir tai reikalingas kriterijus formulėje.

Kristina Nemaniūtė-Gagė atkreipė dėmesį, kad kalbant apie MMA didinimą, reikėtų įvertinti būsimą gynybos mokestį verslui, taip pat augantį nedarbą ir sektorius, kurie taip greitai neauga. Pritarė pozicijai, kad reikia vertinti našumą, o jis turėtų augti.

Inga Ruginienė pabrėžė, kad pajamų nelygybės mažinimui minėti 30 proc. yra didelis rodiklis, nes pajamų nelygybę įtakoja priemonių kompleksas. Akcentavo, kad darbo našumas yra įtrauktas į VDU. Kalbėjo, kad atsižvelgiant į klausimo svarbą, kito posėdžio darbotvarkėje turi būti tik šis vienas klausimas, skiriant laiko diskusijoms tarp Trišalės tarybos narių tiek, kiek reikia. Klausė, ar Lietuvos Respublikos Vyriausybė gali laukti Trišalės tarybos rekomendacijos ilgiau nei iki birželio 15 d., kaip tą numato Darbo kodeksas.

Vytautas Šilinskas atsakė, kad Vyriausybė nespaudžia socialinių partnerių priimti sprendimo iki birželio 15 d., klausimą galima kelti į kitą posėdį, kuriame, jei pavyktų rasti sprendimą, būtų labai gerai.

Aurelija Maldutytė pasisakė apie atlyginimų kėlimą ir kitiems darbuotojams, kai yra pakeliama MMA. Sakė, kad kitame posėdyje norėtų išgirsti Vyriausybės planus dėl NPD didinimo, nes tai yra labai svarbu mažiausiai uždirbantiems žmonėms.

NUTARTA:

1. Išklaustyta Lietuvos banko pateikta informacija ir socialinių partnerių nuomonės dėl minimalios mėnesinės algos 2025-iems metams.

2. Po diskusijų ir išsakytos Lietuvos Respublikos Vyriausybės pozicijos, kad Trišalė taryba savo rekomendaciją gali pateikti vėliau, nei iki birželio 15 d., kaip tai numato Darbo kodeksas, nutarta kitame Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdyje, kuris būtų skirtas tik šiam vienam klausimui, tęsti diskusijas ir priimti sprendimą dėl minimalios mėnesinės algos 2025-iems metams.

2. SVARSTYTA. Dėl komercinių bankų piktnaudžiavimo stabdymo.

Ričardas Garuolis informavo, kad 2023 metais Lietuvos komerciniai bankai surinko beveik vieną milijardą Eur pelno. Pabrėžė, kad nors darbuotojų mažėja, komerciniai bankai dar labiau didina sąskaitų, bankinių pervedimų ir pinigų išgryninimo mokesčius, o palūkanos yra 22 proc. didesnės nei Europos vidurkis. Klausė Lietuvos banko pozicijos ir pasidalinti apie planus, ką planuojama daryti, kad sumažėtų komercinių bankų piktnaudžiavimas.

Simonas Krėpšta, LB valdybos narys kalbėjo, kad nepasitenkinimą šiuo sektoriumi pastaruoju metu paaštrino didelių bankų sprendimai dėl įkainių pokyčių. Informavo, kad Lietuvos bankas vykdo vertinimą dėl SEB banko įkainių pokyčių ir ar nebuvo padaryti pažeidimai dėl teisės aktų. Nurodė, kad artimiausiomis dienomis turėtų būti paskelbtos išvados. Kalbėdamas plačiau, jis sakė, kad Lietuva yra maža šalis, o bankų sektorius – koncentruotas, - veikia 18 bankų. Pabrėžė, kad Lietuvos bankas imasi veiksmų ir priežiūros. Kalbėjo, kad jog stiprėja Kredito unijos ir auga jų pelningumas. Kalbėjo apie tai, kad Lietuvoje dominuoja kintamos palūkanų normos ir jos yra aukštos. Lietuvos bankas pasiūlė įpareigojantį sprendimą, kad bankai klientams siūlytų tiek kintamas, tiek pastovias palūkanų normas. Kitas sprendimas galėtų būti didinti klientų mobilumą, t. y. kad galėtų būti galimybė klientui lengviau pakeisti banką. Dar vienas sprendimas, kurį pasiūlė Lietuvos bankas – pakeisti pagrindinio mokėjimo krepšelio sudėtį ir jo kainą sumažinti iki 1,0 Eur., o socialiai pažeidžiamiems asmenims iki 0,5 Eur. per mėnesį.

Inga Ruginienė klausė, ar nereikėtų persvarstyti sprendimo dėl darbo užmokesčio mokėjimo tik į sąskaitą, nes yra daug nusiskundimų, kad sparčiai uždarinėjami bankų skyriai, auga grynųjų pinigų išsigryninimo kaina, nors anksčiau bankai įsipareigojo didinti paslaugų prieinamumą.

Arvydo Dambrausko nuomone, problemas galėtų išspręsti valstybinis komercinis Lietuvos bankas.

Eivilė Čipkutė, Lietuvos bankų asociacijos prezidentė, kalbėjo, kad praeitais metais bankai uždirbo vieną milijardą Eur pelno, bet pusę jo sumokėjo į biudžetą ir pusę sumokėjo gyventojams už terminuotus indėlius. Taip pat nurodė, kad bankų sektoriui yra taikomi didesni mokesčiai nei kitiems sektoriams. Pabrėžė, kad gyventojai ir verslas gali rinktis vieną ar kitą įstaigą, nes Lietuvoje veikia 18 bankų ir 60 kredito unijų. Atsakė dėl padidėjusių palūkanų. Kalbėjo apie būsimą Seimo sprendimą dėl bazinio krepšelio kainos sumažėjimo iki 1,0 Eur, ką kiekvienas bankas ir turės pasiūlyti savo klientams. Taip pat informavo, kad bankomatų pasiekiamumas yra padidėjęs, nes Lietuvos vietovėse, kur jų niekada nėra buvę, buvo įdiegti 100 naujų bankomatų.

Medeina Augustinavičienė paaiškino apie Konkurencijos tarybos kompetencijas šioje rinkoje. Atliekami tyrimai dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi – vieno dominuojančio žaidėjo rinkoje KT nemato. Informavo, kad dažniausiai paklausimų gaunama dėl draudžiamų susitarimų, pavyzdžiui, dėl vienu metu keliamų įkainių, bet tokiam tyrimui atlikti KT turi turėti labai rimtus įtarimus. Taip pat buvo klausimų dėl įkainių palyginimo su kitomis šalimis. Kalbėdama apie kartu su Lietuvos banku atliktą tyrimą dėl mažų ir vidutinių įmonių kreditavimo galimybių sakė, kad viena iš kredito negavimo priežasčių yra finansinio raštingumo stoka. Sveikino pasiūlytas geras Lietuvos banko iniciatyvas. Pasidžiaugė kredito unijų padaryta pažanga.

Arvydas Dambrauskas kalbėjo apie bankų dominavimą rinkoje ir viršpelnius.

Ričardas Garuolis klausė dėl Lietuvos komercinio banko ateities. Taip pat klausė, ar nėra diskriminacijos, kai tokį patį mokestį turi mokėti ir pelno, ir ne pelno siekiančios organizacijos, konkrečiai klausė apie profesines sąjungas.

Kristina Nemaniūtė-Gagė atkreipė dėmesį į darbotvarkės klausimo formuluotę. Pabrėžė, kad Lietuvos komercinis valstybinis bankas veiktų toje pačioje rinkoje tomis pačiomis sąlygomis.

Simonas Krėpšta informavo, kad susitarimas dėl 100 bankomatų įsteigimo yra įgyvendintas, o svarbiau yra tai, kad atsirado šimtas papildomų lokacijų, kur galima išsiimti grynųjų pinigų. Kalbėjo, kad Lietuvos bankas vykdo bankų priežiūros funkciją ir yra neutralus dėl valstybinio banko, t. y. jį taip pat prižiūrėtų kaip ir komercinius bankus.

Eivilė Čipkutė atkreipė dėmesį, kad *de facto* valstybinis bankas jau yra, tai – INVEGA. Atsakė, kad teisės aktai šiuo metu lengvatų profesinėms sąjungoms nenumato, dalykus reguliuoja rinka. Patarė ieškoti įstaigos, kuri pasiūlytų geriausią variantą.

NUTARTA. Išklausa informacija ir socialinių partnerių nuomonės dėl komercinių bankų piktnaudžiavimo stabdymo.

3. SVARSTYTA. Dėl situacijos elektros energetikos sektoriuje ir elektros kainų (po 2024 m. vasario 27 d. Trišalės tarybos posėdžio).

Sandra Vainutė, Energetikos ministerijos Energetikos konkurencingumo grupės vyresnioji patarėja, kalbėjo, kad šis klausimas buvo opesnis elektros kainų krizės įkarštyje. Informavo, kad Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos (toliau – VERT) atstovai pristatys apžvalgą, kaip elektros energetikos kainos sureguliuotos šiai dienai ir kokių prognozių galima tikėtis artimiausiu metu.

Anastasija Skunčikaitė, VERT Elektros skyriaus vedėja ir Ignas Kazakevičius, VERT Didmeninės rinkos skyriaus vedėjas, laikinai vykdomasis departamento direktoriaus funkcijas, trum-

pai apžvelgė aktualijas ir pasidalino bendromis išvalgomis. Pristatė skaidres „Reguliuojamų kainų pokyčiai“ (*skaidrės pridedamos*). Pristatė informaciją apie didmeninės elektros energijos kainas. Pristatė elektros energijos kainos dedamąsias, kurias reguliuoja VERT. Aptarė reguliuojamų elektros kainos dedamųjų pokyčių tendencijas, pristatė perdavimo paslaugos kainų pokyčių priežastis, skirstymo paslaugos kainų pokyčių priežastis bei papildomų paslaugų įsigijimo dedamosios pokyčių priežastis. Taip pat pristatė visuomeninės elektros energijos kainos tendencijas.

Dalia Jakutavičė klausė nuomonės, kiek įtakos mažesnei kainai turėtų atsinaujinantys energijos šaltiniai. Taip pat klausė apie energetinės sistemos saugumą ir gynybos mokestį, t.y. ar neplanuojama įvesti naujų mokesčių.

Ignas Kazakevičius atsakė, kad ilgalaikėje perspektyvoje kaina turėtų pigti. Atkreipė dėmesį, kad Lietuva yra priklausoma nuo kaimyninių šalių. Kalbėjo, kad dideli verslai gali sudaryti tiesiogines palankesnes sutartis su gamintojais. Atsakydamas dėl mokesčio sakė, kad VERT įtraukia papildomas apsaugos priemones.

Anastasija Skunčikaitė papildė sakydama, kad yra diskutuojama ir vertinama, kokie lėšų šaltiniai galėtų būti, jei atsiriktų tokia situacija kaip Ukrainoje.

Tomas Garuolis akcentavo, jog labai svarbu, kad elektros energija būtų kuo pigesnė. Dėl įmonių konkurencijos svarbu tarptautinis kontekstas, yra pavojus, kad ateityje gali geistis pramonės struktūra.

NUTARTA. Išklaudyta informacija ir socialinių partnerių nuomonės dėl situacijos elektros energetikos sektoriuje ir elektros kainų.

4. SVARSTYTA. Socialinio dialogo ir kolektyvinių sutarčių apžvalga.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atstovai – Liudvika Gražulienė, Aušra Putkir Rokas Keršys pristatė bendrą socialinio dialogo situaciją, kolektyvinių sutarčių aprėptį, tam tikrus darbo santykių rodiklius Lietuvoje ir užsienio šalyse. Pranešėjai pristatė skaidres „Socialinio dialogo ir kolektyvinių sutarčių apžvalga“ (*skaidrės pridedamos*).

Liudvika Gražulienė pateikė informaciją apie naują projektą „Vystyti socialinį dialogą, siekiant kurti kokybiškas darbo vietas ir didinti konkurencingumą“, kurį Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su atrinktomis profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijomis vykdys 2024–2027 metais. Išskyrė tris pagrindinius projekto tikslus – ugdyti socialinių partnerių kompetencijas, skatinti narystę verslo asociacijose ir profsąjungose bei kolektyvinių sutarčių sudarymą. Nurodė, kad prioritetą teikiamas privačiam sektoriui. Informavo, kad nustatant projekto tikslus buvo atlikta socialinio dialogo Lietuvoje analizė. Kolektyvinių sutarčių skaičius Lietuvoje yra apie 22,5 proc. o daugiausiai kolektyvinių sutarčių – apie 70 proc. – sudaroma viešajame sektoriuje. Narystė profesinėse sąjungose ir darbdavių organizacijose sudaro apie 7-8 proc. Taip pat pateikė informaciją apie kolektyvinių sutarčių paplitimą Europoje. Ji informavo, kad ES direktyvoje Dėl deramo MMA užmokesčio nustatyta, kad valstybės narės, kuriose aprėptis kolektyvinėmis sutartimis nesudaro 80 proc., turi sudaryti socialinio dialogo skatinimo veiksmų planus. Informavo, kad tokį planą Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su socialiniais partneriais planuoja parengti artimiausiu metu. Pristatė laukiamus rezultatus, įgyvendinus projektą, jis bus sėkmingai įgyvendintas tada, kai pokyčiai bus 30 proc. dalyvavusių organizacijų.

Aušra Putk, pratęsdama pristatymą, pateikė informaciją apie kolektyvinių sutarčių apžvalgą apie 2023 metus. Ji informavo, kad nuo 2019 m. aprėptis kolektyvinėmis sutartimis išaugo, tačiau šiuo metu yra tokia pati, kaip ir 2020 m. Atkreipė dėmesį, kad viešajame sektoriuje sutarčių sudaroma daugiau nei privačiame sektoriuje. Pabrėžė, kad šiek tiek daugėja registruotų darbdavio lygmens kolektyvinių sutarčių bei tokių, kuriose yra numatoma darbo užmokesčio indeksavimo tvarka. Paminėjo tam tikrus sektorius, kuriuose daugėja kolektyvinių sutarčių. Toliau pateikė infor-

macijos apie socialinį dialogą ES lygiu. Pristatė 2024 m. *ValDuchesse* deklaraciją: stiprinti socialinį dialogą ir spręsti pagrindinius ekonomikos ir darbo iššūkius ES.

Rokas Keršys pristatė informaciją apie Darbo santykių indeksą, jo tyrimą, kurį atlieka Europos gyvenimo ir darbo sąlygų gerinimo fondas (toliau - Eurofound) bei Lietuvos padėtį tyrime. Kalbėjo, kad tyrimą sudaro keturi pagrindiniai matmenys: demokratiški darbo santykiai, pramonės konkurencingumas, socialinis teisingumas, darbo ir užimtumo kokybė. Trumpai aptarė kiekvieną iš jų. Kalbėdamas apie bendras tendencijas, jis nurodė, kad Lietuva artėja prie ES vidurkio, atotrūkis mažėja. Kalbėjo apie tai, kad prasčiausiai Lietuvai sekasi su darbuotojų teisėmis – nuo ES vidurkio atsilieka beveik dvigubai. Lietuvoje taip pat ratifikuota mažiausiai TDO konvencijų, susijusių su darbo standartais.

Kristina Krupavičienė padėkojo už pranešimą ir klausė, ką socialiniai partneriai gali padaryti dėl socialinio dialogo atsiradimo, ypač kalbant apie darbdavius. Teigė suprantanti, kad visų klausimų per įstatyminę bazę neišspręs, bet galima susitarti dėl tam tikrų dalykų. Siūlė bendrai ieškoti sprendimų, kaip skatinti darbdavius, kurie turi kolektyvines sutartis.

Arvydo Dambrausko nuomone, mažai kolektyvinių sutarčių dėl to, kad silpnos darbdavių organizacijos, o jos silpnos todėl, kad nėra kolektyvinių sutarčių. Pirmiausiai turėtų būti darbdavių noras įstoti į darbdavių organizaciją.

Vytautas Šilinskas sakė sutinkantis, kad reikia paskatų darbdaviams sudaryti kolektyvines sutartis, ieškoma galimybių, kur padaryti papildomų galimybių reguliavime. Taip pat reikėtų pereiti prie derybų strategijos, kaip derybose vienas kitam gali padėti ir kartu sukurti. Kitas dalykas – gerųjų pavyzdžių viešinimas, kai profesinės sąjungos kartu sprendžia vadybines darbdavio problemas.

Aušra Putk sakė, kad pastebima bendra tendencija, jog visoje ES mažėja kolektyvinių sutarčių aprėptis.

NUTARTA. Išklausyta informacija apie socialinio dialogo ir kolektyvinių sutarčių apžvalgą.

5. SVARSTYTA. Dėl kito Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdžio.

Arvydas Dambrauskas pasiūlė kitą Trišalės tarybos posėdį nuotoliniu būdu surengti 2024 m. birželio 18 d. 14.00 val.

Trišalės tarybos nariai pritarė pasiūlymui.

NUTARTA. Kitą Lietuvos Respublikos trišalės tarybos posėdį organizuoti 2024 m. birželio 18 d. 14.00 val.

Posėdžio pirmininkas

Posėdžio sekretorė

Arvydas Dambrauskas

Valda Pranckuvienė